

יחידת תוכן- לילה לבן:

אנשים שונים-שפות שונות:

מטרות:

- חשיפה לנושא השפה והשוני בתפיסתה אצל אנשים שונים
- הבנת הגורמים לשוני בין ה'שפות' וההגדרות השונות
- העלאת דיון סביב שאלת כוחה של שפה משותפת

משך: שעה

ציוד נדרש:

- פתקים להצגה עצמית
- פתקים להגדרות של מילים
- פלקט וטוש (לא חובה)
- קטע קריאה- מגדל בבל
- חומרי יצירה

פירוט מהלך הפעילות:

שלב א' - הצגה עצמית:

כל הקבוצה תשב במעגל. נערוך סבב שיכלול הצגה עצמית של המשתתפים. לפני התחלת הסבב, כל משתתף יקבל מהמנחה פתק ובו הוראה על הדרך בה הוא יציג את עצמו (נספח 1). עליו להשתמש רק בדרך זו. (דוגמא- הצגה עצמית בג'בריש/ הצגה רק בעזרת תנועות ידיים/ הצגה עצמית רק במשפטים שמתחילים בג')

שלב ב' - שפה שונה:

כל אחד יקבל דף עם מילים (נספח 2). ליד כל מילה, כל אחד ירשום את הפירוש/הגדרה שלו למילה הזו. לאחר שכולם ירשמו את הפירושים לכל המילים, המנחה יעבור על חלק מהמילים וישמע את הפירושים השונים לכל מילה. ניתן לרשום מראש את המילים על פלקט ובזמן העברת היחידה למלא ליד כל מילה את הפירושים השונים הניתנים להן.

שאלות מכוונות דיון:

- האם יש מילים בשפה שלנו שאצל כולם המשמעות שלהן הן זהות?
- ממה נובע השוני בהגדרות ובפירושים השונים שלנו?
- האם השוני הקיים הוא חיובי או שלילי?

שלב ג'-מגדל בבל:

הקדמה למנחה: סיפור מגדל בבל הוא סיפור תנ"כי המופיע בפרשת נח, בספר בראשית. הסיפור מתאר מציאות בה כל האנושות דיברה בדיוק באותה שפה. כולם יכולים לדבר זה עם זה והם מנצלים את התקשורת ביניהם ומחליטים לבנות מגדל גדול וגבוה. בניית המגדל לא מוצאת חן בעיני האלוהים - והוא מחליט לפזר את האנושות ברחבי הארץ ולעשות את שפתם אינה אחידה. הפרשנים טוענים שחטאם הגדול של בוני המגדל הוא היוהרה והרצון לבנות מגדל כל כך גבוה ומרשים לריק.

הדבר המשמעותי לנו בסיפור זה - הכוח של השפה המשותפת. העובדה כי כולם מדברים בדיוק אותה שפה הובילה אותם להצליח ליזום מעשה חברתי ולבנות את המגדל. ואפשר להסתכל על כך גם מכיוון אחר - כאשר אלוהים בוחר להעניש את הבונים הוא בוחר בשלילת השפה המשותפת. מכאן אפשר להבין שלשפה המשותפת יש כוח. יש יכולת השפעה - אותה בוחר אלוהים לצמצם.

נקרא יחד עם המשתתפים את הסיפור התנ"כי של מגדל בבל (נספח 3). (מומלץ לקרוא פעמיים - בפעם הראשונה: קריאת מנחה בלבד, בפעם השנייה: קריאת מתנדב/ים)

וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שָׁפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֶחָדִים. וַיְהִי בְּנִסְעֵם מִקֶּדֶם וַיִּמְצְאוּ בְקֶעָה בְּאֶרֶץ שְׁנַעַר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ: הָבָה נִלְבְּנָה לְבָנִים וְנִשְׂרָפָה לְשִׂרְפָּה, וְתִהְיֶה לָּהֶם הַלְּבָנָה לְאָבֹן וְהַחֲמֵר הִיא לָהֶם לְחֵמֶר. וַיֹּאמְרוּ: הָבָה נִבְנֶה לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָּנוּ שֵׁם פֶּן נִפּוֹץ עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ. וַיֵּרָד ה' לִרְאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. וַיֹּאמֶר ה': הֵן עִם אֶחָד וְשָׁפָה אֶחָת לְכֻלָּם וְזֶה הַחֲלֹם לַעֲשׂוֹת, וְעַתָּה לֹא יִבְצָר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת. הָבָה נִרְדָּה וְנִבְלֶה שֵׁם שְׁפָתֶם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שִׁפְתֵי רֵעֵהוּ. וַיִּפֹּץ ה' אֹתָם מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ וַיִּחְדְּלוּ לִבְנֵת הָעִיר. עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בְּבֵל כִּי שֵׁם בָּלַל ה' שִׁפְתֵי כָּל הָאָרֶץ, וּמִשָּׁם הִפְיָצָם ה' עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ.

שאלות הבנה לסיפור יחד עם המשתתפים:

- מה קורה בסיפור של מגדל בבל?
- מה המצב לפני בניית המגדל ומה המצב לאחר מכן?
- מדוע נענשו בוני המגדל?
- למה נקראה העיר בבל?

שאלות מכוונות דיון (לאחר הבנת הטקסט המקראי):

- מה אפשר/הקל על בוני המגדל להקים אותו?
- למה אלוהים בחר להעניש אותם דווקא בעונש זה?

המרכזי אותו ניתן ללמוד מהסיפור?

מה הדבר

- שפה משותפת- חיובי או שלילי?
- שפה משותפת- האם זה דבר הכרחי? עד כמה?

שלב ד' - יצירה פיזית של מגדל בבל:

לאחר שנלמד את הסיפור ונתדיין עליו, נניח בפני המשתתפים חומרי יצירה שונים (כוסות, מדבקות, קופסאות שונות, עיתונים וכו'). הקבוצה תתבקש ליצור את מגדל בבל העכשווי שלהם.

נספחים:

נספח 1:

עליך להציג את עצמך רק בעזרת משפטים המתחילים באות ר'	עליך להציג את עצמך באנגלית/ שפה זרה אחרת	עליך להציג את עצמך בפנטומימה
עליך להציג את עצמך רק בעזרת משפטים המתחילים באות א'	עליך להציג את עצמך רק בעזרת משפטים המונים 3 מילים	עליך להציג את עצמך בג'יבריש
עליך להציג את עצמך בצורה רגילה	עליך להציג את עצמך בעזרת משפטים משירים שונים	עליך להציג את עצמך בשפת הסימנים

נספח 2:

כתוב ליד כל מילה את הפרשנות/ההגדרה שלך:

בית-

שבת-

אהבה-

לימודים-

כבוד-

כתוב ליד כל מילה את הפרשנות/ההגדרה שלך:

בית-

שבת-

אהבה-

לימודים-

כבוד-

וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שָׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אֶחָדִים. וַיְהִי בְּנִסְעֵם מִקֶּדֶם וַיִּמְצְאוּ בְקָעָה
בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ: הִבֵּה נִלְבְּנָה לְבָנִים וְנִשְׂרָפָה
לְשִׂרְפָה, וְתִהְיֶה לָהֶם הַלְּבָנָה לְאָבֹן וְהַחֲמֵר הִזָּה לָהֶם לַחֲמֵר. וַיֹּאמְרוּ: הִבֵּה נְבִנָּה
לָנוּ עֵיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בְּשָׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם פֶּן נִפּוֹץ עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ. וַיִּרְדּוּ ה'
לִרְאוֹת אֶת הָעֵיר וְאֶת הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. וַיֹּאמֶר ה': הֵן עַם אֶחָד וְשָׁפָה
אַחַת לְכָלֶם וְזֶה הַחֲלָם לַעֲשׂוֹת, וְעַתָּה לֹא יִבְצָר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת. הִבֵּה
נִרְדָּה וְנִבְלָה שָׁם שְׁפָתֶם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׁפַת רֵעֵהוּ. וַיִּפֹּץ ה' אֶתֶם מִשָּׁם עַל
פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ וַיַּחְדְּלוּ לִבְנֹת הָעֵיר. עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בְּבָל כִּי שָׁם בָּלַל ה' שְׁפַת כָּל
הָאָרֶץ, וּמִשָּׁם הִפִּיץ־ה' עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ.

וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שָׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אֶחָדִים. וַיְהִי בְּנִסְעֵם מִקֶּדֶם וַיִּמְצְאוּ בְקָעָה
בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ: הִבֵּה נִלְבְּנָה לְבָנִים וְנִשְׂרָפָה
לְשִׂרְפָה, וְתִהְיֶה לָהֶם הַלְּבָנָה לְאָבֹן וְהַחֲמֵר הִזָּה לָהֶם לַחֲמֵר. וַיֹּאמְרוּ: הִבֵּה נְבִנָּה
לָנוּ עֵיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בְּשָׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם פֶּן נִפּוֹץ עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ. וַיִּרְדּוּ ה'
לִרְאוֹת אֶת הָעֵיר וְאֶת הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. וַיֹּאמֶר ה': הֵן עַם אֶחָד וְשָׁפָה
אַחַת לְכָלֶם וְזֶה הַחֲלָם לַעֲשׂוֹת, וְעַתָּה לֹא יִבְצָר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת. הִבֵּה
נִרְדָּה וְנִבְלָה שָׁם שְׁפָתֶם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׁפַת רֵעֵהוּ. וַיִּפֹּץ ה' אֶתֶם מִשָּׁם עַל
פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ וַיַּחְדְּלוּ לִבְנֹת הָעֵיר. עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בְּבָל כִּי שָׁם בָּלַל ה' שְׁפַת כָּל
הָאָרֶץ, וּמִשָּׁם הִפִּיץ־ה' עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ.